הגמרא מביאה משנה לסתור את סברת רבא ממקום אחר: **אֶלָּא** הָא דְּתָנֵן במשנה לעיל (כ.) **מָצָא** תַּכְרִיךְ שֶׁל שְׁטָרוֹת – חבילת שטרות הכרוכות זה בזה, **אוֹ אֲגוּדָּה** שֶׁל שְׁטָרוֹת, שמונחים זה על זה, חֲרֵי זֶה יַחֲזִיר למי שאומר מנין השטרות וכיצד היו מונחים. ומשמע שיחזיר גם למלוה אם יתן הסימנים, אף שיתכן שנפלו מהלוה, ויש להקשות, הָכִי נַמִּי – האם אף כאן נאמר דִּינְהָא לֵיהּ לְלִוָּה לְאַהְדּוּרֵי לֵיהּ לְמַלְוֶה – שיחזירו למלוה את השטרות, והלא ודאי רצונו של הלוה הוא שהשטרות ישארו ביד המוצא כדי שהמלוה לא ישוב לגבות ממנו.

אֶלָּא אָמַר רָבָא, סִימָנִין דְּאוֹרַיְיתָא ולא מתקנת חכמים. ודבר זה נלמד מִדִּכְתִיב בפרשת מוצא אבידה (דברים כב ב) 'וְהָיָה עִמְּךָ עַד דְּרֹשׁ אָחִיךָ אֹתוֹ וַהֲשֵׁבֹתוֹ לוֹ'. וקשה, וְכִי תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁיִּתְּנֶנּוּ למאבד קוֹדֶם שֶׁיִּדְרְשֶׁנּוּ הלא אינו מכירו. **אֶלָּא** כך כוונת הפסוק, דְּרֹשֵׁהוּ – דרוש את אחיך וחקור **אִם רַמַּאי הוּא אוֹ אֵינוֹ רַמַּאי**, וכיצד תדרוש זאת, **לַאו בְּסִימָנִין** – ודאי על ידי דרישת סימנים ממנו, שֶׁמַּע מִינָּהּ שסימנים מהתורה.

אָמַר רָבָא, אִם תְּמְצֵי לוֹמַר סִימָנִין דְּאוֹרַיְיתָא. הגמרא מפסיקה קודם שסיים רבא את דבריו, ומקשה: מדוע אמר רבא 'אִם תְּמְצֵי לוֹמַר' שהמשמעות היא שאין דבר זה ברור, הָא פָּשִׁיט לֵיהּ רבא את הספק שסִימָנִין דְּאוֹרַיְיתָא. מתרצת הגמרא: מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמֵימַר שביאור הפסוק 'עד דרש אחיך אותו' כְּדִשַׁנְיָנן – כמו שתירצנו לעיל (כז:) שיברר על ידי עדים ולא בסימנים.

הגמרא חוזרת להמשך דברי רבא: **סִימָנִין וְסִימָנִין** – שני אנשים שנתנו את סימני האבידה, יַנִּיחַ את האבידה עד שיבוא אליהו. **סִימָנִין וְעֵדִים** – אדם אחד נתן את סימני האבידה ואדם אחר הביא עדים שהאבידה שלו, יִתֵּן לְבַעַל הָעֵדִים, לפי שכח עדים גדול מכח סימנים. **סִימָנִין וְסִימָנִין** – שני אנשים נתנו את סימני האבידה, **וְעֵד אֶחָד** העיד שהאבידה של אחד מהם, ההלכה היא, **שְׁעֵד אֶחָד** במקרה זה **כְּמֵאָה** דְּלֵיתֵיהּ דְּמֵי – כמי שאינו, וַיַּנִּיחַ את האבידה עד שיבוא אליהו. **עֵדֵי אֲרִיסָה וְעֵדֵי נְפִילָה** – נמצאה טלית ואדם אחד הביא עדים שהוא ארג את הטלית וחבירו הביא עדים שממנו נפלה, תִּתֵּן הטלית לְעֵדֵי נְפִילָה, והטעם, דְּאָמְרִינַן זַבּוּנֵי זַבְּנַהּ – שאורג הטלית מכרה לאחר, וּמֵאִינִישׁ אַחֲרִינָא נָפַל – ומאדם אחר נפלה דהיינו מהקונה.

בא אחד ואמר את מִדַּת אָרְכּוֹ של הבגד, ואחר אמר מִדַּת רָחְבּוֹ, תְּנַן לְאומר מִדַּת אָרְכּוֹ. והטעם, דְּמִדַּת רָחְבּוֹ שַׁעְווֹרֵי קָא מְשַׁעַר לָהּ כַּד מַפֵּי לָהּ מָרָהּ וְקָאֵי – כאשר בעל הבגד עמד והתכסה בו ראה זאת חבירו ושיער את מידת הרוחב, וּמִדַּת אָרְכּוֹ לֹא מְשַׁעַר לָהּ – אין אפשרות לשער באופן זה, והאומר מידת אורכו הוא בעל הבגד. אחד אמר את מִדַּת אָרְכּוֹ וּמִדַּת רָחְבּוֹ של הבגד, ואחר אמר רק מִדַּת גַּפָּיו – את הסכום הכולל של מידות האורך והרוחב, יִתֵּן לְזה שפירט את מִדַּת אָרְכּוֹ וְרָחְבּוֹ. אחד אמר מִדַּת אָרְכּוֹ וּמִדַּת רָחְבּוֹ, ואחר אמר מִדַּת מִשְׁקָלוֹתָיו. יִתֵּן לְאומר מִדַּת מִשְׁקָלוֹתָיו. אחד מצא גט, **הוּא** – הבעל **אוֹמֵר סִימָנֵי הַגֵּט**, וטוען שממנו נפל וגמלך מלגרש, **וְהִיא** האשה גם **אוֹמֶרֶת סִימָנֵי הַגֵּט**, וטוענת שהתגרשה בו וממנה נפל, יִתֵּן הגט לָהּ, שכיון שיודעת סימני הגט בהכרח שבא הגט לידה. שואלת הגמרא: **בְּמַאי** – איזה סימן נותנים הם בגט, **אִילֵימָא בְּמִדַּת אָרְכּוֹ וְרָחְבּוֹ** של הגט, מדוע נותנים לה, **דִּלְמָא** בַּהֲדֵי דְּנָקְטַ לֵיהּ חֲוִיתֵיהּ – אולי כאשר הבעל החזיק את הגט בידו ראתה אותו האשה ושיערה את המידות. משיבה הגמרא: **אֶלָּא** אומרים הם נָקֵב יֵשׁ בּוֹ בגט **בְּצַד** – ליד **אוֹת פְּלוֹנִי**, שאין האשה יכולה לדעת זאת אם לא שקיבלה את הגט. **הוּא** – הבעל **אוֹמֵר סִימָנֵי הַחוּט** שבו הגט קשור, **וְגַם הִיא אוֹמֶרֶת סִימָנֵי הַחוּט**, יִתֵּן הגט לָהּ. שואלת הגמרא: **בְּמַאי** – איזה סימן נתנה האשה בחוט, **אִילֵימָא בְּחִוְיָרָא וּבְסוּמָקָא** – שהחוט לבן או אדום, **דִּלְמָא** בַּהֲדֵי דְּנָקְטַ לֵיהּ חֲוִיתֵיהּ – הלא יתכן שכאשר הבעל החזיק את הגט בידו ראתה האשה את צבעו של החוט, **אֶלָּא** על כרחך **בְּמִדַּת אָרְכּוֹ** של החוט. **הוּא אוֹמֵר** שהיה מונח **בַּחֲפִיסָה** – בחמת קטנה, **וְגַם הִיא אוֹמֶרֶת בַּחֲפִיסָה**, יִתֵּן הגט לוֹ, **מַאי טַעְמָא**, לפי שמֵּידַע יָדְעָה דְּכָל מַה דְּאִית לֵיהּ בַּחֲפִיסָה הוּא דְּמַנַּח לֵיהּ – שהאשה יודעת שאת כל חפציו מניח בחפיסה:

משנה

משנתינו עוסקת בשיעור הזמן שיש להכריז על אבידה: **וְעַד מָתַי חַיָּיב לְהַכְרִיז** שמצא אבידה, **עַד כְּדֵי שֶׁיִּדְעוּ בּוֹ שְׁכֵנָיו, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר**, זמן ההכרזה הוא **שְׁלֹשׁ רְגָלִים, וְאַחַר הָרֶגֶל הָאַחֲרוֹן** יכריז עוד **שִׁבְעָה יָמִים, כְּדֵי שֶׁיֵּלֵךְ** המאבד **לְבֵיתוֹ שְׁלֹשָׁה** ימים, ואם יתברר שאבד לו, ישוב **וְיֵחָזֵר שְׁלֹשָׁה** ימים, **וְיַכְרִיז יוֹם אֶחָד** 'אני איבדתי חפץ כזה ואלו סימניו':

גמרא

תָּנָא בברייתא, מה שנאמר שיכריז עד שידעו בו שכיניו, הכוונה **לִשְׁכֵנֵי הָאֲבֵידָה**. מברר הגמרא: **מַאי** – מה הכוונה **שְׁכֵנֵי אֲבֵידָה, אִילֵימָא** שידעו **הַשְּׁכֵנִים דְּכַעַל אֲבֵידָה**, אין זה יתכן, שהרי **אִי יָדַע** לֵיהּ המוצא מי הוא בעל האבידה, לֵיזוֹל וְלֶהְדְּרֵיהּ נָהֲלֵיהּ – שילך ויחזיר לו את האבידה. **אֶלָּא** ודאי הכוונה שעליו להכריז עד אשר **שְׁכֵנֵי הַמָּקוֹם שֶׁנִּמְצֵאת בּוֹ אֲבֵידָה** ישמעו שמצא אבידה ויבדקו אם היא שלהם:

שנינו במשנה: **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר** כו' שלשה רגלים ואחר הרגל האחרון שבעה ימים: מקשה הגמרא ממשנה במסכת תענית (י.): **וּרְמִינְהוּ, בְּשֶׁלֹּשָׁה בְּחוֹדֶשׁ מַרְחִישִׁין שׁוֹאֲלִין אֶת הַגְּשָׁמִים** בתפילה בבקשת ותן טל ומטר, **רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר בְּשִׁבְעָה בּוֹ** – במרחשון, (שֶׁהוּא) **חֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם אַחַר חַג הַסּוכות, כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ** עולה הרגל **הָאַחֲרוֹן** (שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל) [שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל], **לְנַהֲר פְּרָת** המרוחק ביותר, ולא ישיגוהו הגשמים. הנאמר כאן סותר לנאמר במשנתינו שדי בשלשה ימים כדי שיגיע אדם לישוב המרוחק ביותר. מתרצת הגמרא: **אָמַר רַב יוֹסֵף, לֹא קַשְׁיָא, כָּאן** – המשנה בתענית עוסקת **בְּזמן מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן, וְכָאן** – ומשנתינו עוסקת **בְּזמן מִקְדָּשׁ שֵׁנִי**. מבאר רב יוסף, **בְּמִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן דִּנְפִישֵׁי יִשְׂרָאֵל טוּבָא** – שישראל היו רבים, **דִּכְתִיב בְּחוּ** בזמן מלכות שלמה (מלכים א' ד כ) 'יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל רַבִּים כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל הַיָּם לָרֹב', **בְּעִינַן כּוּלֵּי הַאי** – לכך צריך חמשה עשר יום, אבל **בְּמִקְדָּשׁ שֵׁנִי, דְּלָא נְפִישֵׁי יִשְׂרָאֵל טוּבָא** – שלא היו ישראל רבים, **דִּכְתִיב בָּהּ** בזמן עזרא (עזרא ב סד) 'כָּל הַקָּהָל כְּאֶחָד אַרְבַּע רִבּוֹא אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים', ומסתבר שלא היו מפוזרים במרחק רב מירושלים, ולכן **לֹא בְּעִינַן כּוּלֵּי הַאי** – אין צורך בימים רבים אלא די בשלשה ימים.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לרב יוסף, **וְהָא כְּתִיב** בזמן בית שני (עזרא ב ע) 'וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וגו' **וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשּׁוֹעֲרִים וְכָל יִשְׂרָאֵל בְּעָרֵיהֶם', הרי** שהיו מפוזרים בעריהם כמו בבית ראשון, **וְכֵיוָן דַּהֲכִי הוּא, אִפְּכָא מִסְתַּבְּרָא** – מסתבר לומר להיפך, שבזמן **מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן, דִּנְפִישֵׁי יִשְׂרָאֵל טוּבָא** – שמספר בני ישראל היה רב, **דִּכְוָותוּת עָלְמָא** – שהיו הולכים לביתם בחבורות, **וּמִשְׁתַּכְחֵי שַׁיָּירָתָא דְּאָזְלֵי בֵּין בֵּימָתָא וּבֵין בְּלֵילְיָא** – ומצוי הדבר שיהיו שיירות ההולכים גם ביום וגם בלילה, **לֹא בְּעִינַן כּוּלֵּי הַאי** – לא היה צורך בהרבה ימים, **וְסָנֵי בְּתַלְתָּא יוֹמָא** – ודי בשלשה ימים. אבל בזמן בית המקדש **הַשֵּׁנִי, דְּלָא נְפִישֵׁי יִשְׂרָאֵל טוּבָא, וְלָא מְצַוְּותוּת עָלְמָא** – ולא היו הולכים בחבורות, **וְלָא מִשְׁתַּכְחֵי שַׁיָּירָתָא דְּאָזְלֵי בֵּין בֵּימָתָא וּבֵין בְּלֵילְיָא** – ולא היו מצויות שיירות שהולכות ביום ובלילה, לכן **בְּעִינַן כּוּלֵּי הַאי** – יש צורך בחמשה עשר יום.

תירוץ נוסף: **רָבָא אָמַר, לֹא שָׁנָא בְּמִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וְלֹא שָׁנָא בְּמִקְדָּשׁ שֵׁנִי**, אלא טעם משנתינו הוא, **שֶׁלֹּא הִטְרִיחוּ רַבָּנָן בְּאֲבֵדָה** – את מוצא האבידה **יוֹתֵר מִדַּאי**, שישאר בירושלים אחרי החג חמשה עשר יום, ואמרו שדי בשבעה ימים.

הגמרא דנה בנוסח ההכרזה על האבידה: **אָמַר רַבִּינָא, שָׁמַע מִינָּהּ** – ממשנתינו שנתנה זמן לבעל האבידה רק כדי ללכת לביתו ולחזור, ולא נתנו לו שהות נוספת לבדוק בביתו אם אבד לו חפץ,

המשך בעמוד טז

אפשר להוכיח **כִּי מַכְרִיז גְּלִימָא מַכְרִיז** – כשמכריז המוצא על אבידתו עליו להזכיר את שם החפץ שמצא, כגון 'מצאתי טלית', ולכך כשיגיע המאבד לביתו יבדוק מיד האם חסרה לו טלית. **דְּאִי סַלְקָא דַּעְתָּךְ, אֲבֵידְתָּא מַכְרִיז** – שהמוצא מכריז בסתם 'מצאתי אבידה', **בָּעְיָנן לְמִסְתַּפֵּי לֵיהּ חַד יוֹמָא לְעַיּוּנֵי בְּמָאנֵיהּ** – יש צורך לתת יום נוסף כדי לבדוק אם לא חסר לו חפץ מחפציו שהרי אינו יודע איזה חפץ נמצא. **אֶלָּא שְׁמַע מִינָּהּ, גְּלִימָא מַכְרִיז**, ולהלן בגמרא (ע"ב) נחלקו בדבר רבי יהודה ורב נחמן, **וּשְׁמַע מִינָּהּ** – אכן מוכח מהמשנה כרב נחמן שגלימא מכריז. רבא חולק על רבינא: **רָבָא אָמַר, אֲפִילּוּ תֵּימָא אֲבֵידְתָּא מַכְרִיז** – אף אם תאמר שמכריז רק 'אבידה מצאתי', **לֹא תַּטְרִיחוּ רַבָּנָן בַּאֲבֵידָה יוֹתֵר מַדַּאי** להצריך את המוצא להמתין יותר משבעה ימים.

ברייתא נוספת בענין נוסח ההכרזה: **תָּנוּ רַבָּנָן**, כשמכריז **בְּרֵגֶל הָרִאשׁוֹן, אוֹמֵר** המוצא בהכרזתו שזה הוא **הָרֶגֶל רִאשׁוֹן** שבו מכריז, כדי שהמאבד לא יטרח עתה לילך ולחזור, אלא יחזור ברגל השני. וכן **בְּרֶגֶל הַשֵּׁנִי אוֹמֵר** המוצא, **זֶה רֶגֶל שֵׁנִי**. אבל **בְּרֶגֶל שְׁלִישִׁי אוֹמֵר** המוצא **סְתָם** 'אבידה מצאתי' ולא יאמר איזה רגל זה, כדי שהמאבד יבין שזהו רגל אחרון וימהר לביתו ויחזור.

שואלת הגמרא: **וְאַמַּאי** – מדוע ברגל השלישי אומר סתם, **לֵימָא** – שיאמר שזהו **הָרֶגֶל הַשְּׁלִישִׁי**. משיבה הגמרא: **דִּלְמָא אָתֵי לְאַחְלוּפֵי בְּשֵׁנִי** – יש אנשים שיטעו ויסברו שאמר שזהו רגל שני. שואלת הגמרא: אם כך שחוששים לטעות, **שֵׁנִי נַמִּי** – גם כאשר מכריז ברגל שני,

אַתְיָא לְאַחְלוּפֵי בְּרֵאשׁוֹן – יטעו בני אדם ויחליפו ויסברו שהוא רגל ראשון. מתרצת הגמרא: הָא קָא אָתֵי רֶגֶל שְׁלִישִׁי – גם אם יטעו לא יפסידו, לפי שברגל השלישי יחזרו ויקבלו את אבידתם.

הגמרא מביאה ברייתא בענין זמן ומקום ההכרזה: תָּנוּ רַבָּנָן, בָּרִאשׁוֹנָה כָּל מִי שֶׁמָּצָא אֲבֵידָה הָיָה מַכְרִיז עָלֶיהָ שִׁלְשָׁה רְגָלִים, וְאַחַר רֶגֶל אַחֲרוֹן הָיָה מכריז עוד שִׁבְעַת יָמִים, כְּדֵי שֶׁיִּלֵּךְ הַמאבד לביתו שִׁלְשָׁה ימים, ויבדוק האם נאבד לו דבר מה, וְיַחֲזוֹר לירושלים כעבור שִׁלְשָׁה ימים וְיַכְרִיז יוֹם אֶחָד אבדתי אבידה ואלו סימניה. אבל מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנֶּהֱרַב בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, הִתְקִינוּ חכמים שֶׁיִּהוּ מַכְרִיזִים בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת. וּמִשֶּׁרַבּוּ הָאֲנָסִים – שאונסים ולוקחים אבידות מהמוצאים, הִתְקִינוּ שֶׁיִּהוּ מוֹדִיעִין לְשָׁבֵינוּ וְלִמְיוּדָּעָיו שמצא אבידה, וְיֵיתוּ בכך.

מבררת הגמרא: מַאי – מה הכוונה מִשֶּׁרַבּוּ הָאֲנָסִין. ומבארת: אנסים הם שליחי המלכות דְּאָמְרֵי אֲבֵידְתָּא לְמַלְכָּא – שאומרים שכל אבידה שייכת למלך.

הגמרא מביאה מעשה בענין זה: רַבִּי אַמִּי אַשְׁכַּח אוּדְיָא דִּידְנָרֵי – מצא כלי מלא דינרי זהב. חַזְיֵיהּ הַהוּא בַּר נַשׁ דְּקָא מִירְהֵיט – ראה אותו אדם שרבי אמי מפחד, והבין שרבי אמי חושדו שהוא אנס. אָמַר לֵיהּ לרבי אמי, זִיל שְׁקוֹל לְנַפְשָׁךְ – קח את האבידה לעצמך, דְּלָאו פַּרְסָאֵי אֲנַן דְּאָמְרֵי אֲבֵידְתָּא לְמַלְכָּא – שאין אני מהפרסיים האומרים שכל אבידה שייכת למלכות.

הגמרא מביאה ברייתא בענין ההכרזה בירושלים: תָּנוּ רַבָּנָן, אֶבֶן טוֹעָן הָיְתָה בִּירוּשָׁלַיִם, כָּל מִי שֶׁאָבְדָה לוֹ אֲבֵידָה נִפְנָה לְשָׁם וְכָל מִי שֶׁמּוֹצֵא אֲבֵידָה נִפְנָה לְשָׁם, זֶה עוֹמֵד וּמַכְרִיז שמצא אבידה, וְזֶה עוֹמֵד וְנוֹתֵן סִימָנִין, וְנוֹטְלָהּ. לְפִיכָךְ נִפְסְדוּ הַשְּׁדוֹת (לעיל כז:). עַד שֶׁתִּדְרוֹשׁ אֶת אָחִיךָ אִם רַמַּאי הוּא אִם אֵינוֹ רַמַּאי, שאם הוא רמאי, עליו להביא עדים שהאבידה שלו:

משנה

משנה זו מבארת למי אין צריך להחזיר אבידה: אִם בָּא אדם וְאָמַר אֶת שֶׁם הָאֲבֵידָה וְלֹא אָמַר את סִימָנֶיהָ, לֹא יִתֵּן לוֹ. וְהָרַמַּאי – אדם החשוד ברמאות, אַף עַל פִּי שֶׁאָמַר את סִימָנֶיהָ, לֹא יִתֵּן לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כב ב) 'עַד דְּרֹשׁ אָחִיךָ אֹתוֹ', ופירשו חכמים (לעיל כז:), עַד שֶׁתִּדְרוֹשׁ אֶת אָחִיךָ אִם רַמַּאי הוּא אִם אֵינוֹ רַמַּאי, שאם הוא רמאי, עליו להביא עדים שהאבידה שלו:

גמרא

אִתְּמַר, רַב יְהוּדָה אָמַר, אֲבֵידָתָהּ מַכְרִיז – המוצא אבידה עליו להכריז שמצא אבידה, בלי להזכיר את שמה. וְרַב נַחְמָן אָמַר, גְּלִימָא מַכְרִיז – עליו להכריז שמצא טלית, ולא רק שמצא אבידה. הגמרא מבארת את מחלוקתם: רַב יְהוּדָה אָמַר אֲבֵידָתָהּ מַכְרִיז מִפְּנֵי דְּאִי אָמְרַתְּ גְּלִימָא מַכְרִיז – שאם תאמר שעליו להכריז שמצא טלית, חֲיִישִׁינַן – אנו חוששים לְרַמַּאי שישמע את בעל האבידה אומר לשכניו שטליתו נאבדה, ומכיר הוא את סימניה, וילך ויאמר את הסימנים ויקח את הטלית לעצמו. רַב נַחְמָן אָמַר גְּלִימָא מַכְרִיז משום שלְרַמַּאי לֹא חֲיִישִׁינַן – לא חוששים, דְּאם כֵּן שחוששים לרמאות, אֵין לְדָבָר סוֹף, מפני שגם אם יכריז שמצא אבידה, יכול הרמאי לנסות ולומר מצאת טלית ואלו סימניה.

הגמרא מקשה ממשנתינו על רב נחמן: תָּנַן, אָמַר המאבד אֶת שם הָאֲבֵידָה וְלֹא אָמַר אֶת סִימָנֶיהָ חֲרֵי זֶה לֹא יִתֵּן לוֹ. ומקשה הגמרא: אִי אָמְרַתְּ בְּשְׁלָמָא – המשנה מובנת אם תאמר כרב יהודה שאֲבֵידָתָהּ מַכְרִיז, הָא קָא מַשְׁמַע לָן – ומחדשת המשנה שאַף עַל גַּב דְּאָמַר המאבד שהאבידה היא גְּלִימָא, כְּיוֹן שלֹא אָמַר סִימָנִין, לֹא מֻהְדְּרִינַן לֵיהּ – אין מחזירים לו אותה. אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ – אבל אם תאמר כרב נחמן שגְּלִימָא מַכְרִיז, וכי אם אָמַר אִיהוּ – המוצא, מצאתי גְּלִימָא וְאָמַר אִיהוּ – המאבד גְּלִימָא איבדתי, צְרִיכָא לְמֵימַר – האם המשנה צריכה לחדש כִּי – שכיון שלֹא אָמַר סִימָנִין לֹא מַהְדְּרִינַן לֵיהּ – אין מחזירים לו, הלא המאבד לא אמר כלום. ועל כרחך סוברת המשנה כרב יהודה שהמוצא מכריז רק שמצא אבידה. מתרצת הגמרא: אָמַר רַב סַפְרָא, לְעוֹלָם המשנה סוברת כרב נחמן שגְּלִימָא מַכְרִיז, והמשנה מדברת במקרה שאָמַר אִיהוּ – המוצא גְּלִימָא מצאתי, וְאָמַר אִיהוּ – המאבד את הסִּימָנִין. ומַאי – ומה שאמרה המשנה שלֹא אָמַר אֶת סִימָנֶיהָ, כוונתה שלֹא אָמַר סִימָנִין מוּבְהָקִין דִּידָהּ – שלה:

שנינו במשנה: וְחַרַמַּאי אַף עַל פִּי שֶׁאָמַר את סִימָנֶיהָ חֲרֵי זֶה לֹא יִתֵּן לוֹ:

תָּנוּ רַבָּנָן, בָּרִאשׁוֹנָה, כָּל מִי שֶׁאָבְדָה לוֹ אֲבֵידָה הָיָה נוֹתֵן סִימָנִין וְנוֹטְלָהּ. מִשֶּׁרַבּוּ הָרַמַּאִין, הִתְקִינוּ שֶׁיִּהוּ אוֹמְרִים לוֹ צֵא וְהָבֵא עֵדִים דְּלַאו רַמַּאי אַתְּ, וְטוֹל את האבידה.

הגמרא מביאה מעשה שבו הצריכו עדים: כִּי הָא – כמעשה זה, דַּאֲבוּהַּ דְּרַב פָּפָּא – שאביו של רב פפא אֲיַרְכַּם לֵיהּ חֲמָרָא וַאֲשְׁכְּחוּהָ – אבד לו חמור ומצאוהו, ורצה אביו של רב פפא ליטלו על פי סימנים. אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבָּה בַּר רַב הוּנָא – בא לפני רבה בר רב הונא, אָמַר לֵיהּ רבה בר רב הונא, זִיל אַיְיתֵי סָהֲדֵי דְּלַאו רַמַּאי אַתְּ – לך והבא עדים שאינך רמאי וְטוֹל את החמור. אָזַל אַיְיתֵי סָהֲדֵי – הלך והביא עדים. אָמַר לְהוּ – שאל רבה בר רב הונא את העדים, יְדָעִיתּוּן בֵּיהּ דְּרַמַּאי הוּא – האם יודעים אתם בו שהוא רמאי. והעדים טענו וסברו שנשאלו האם אינו רמאי, וְאָמְרוּ לֵיהּ אִין – כן. אָמַר לְהוּ אביו של רב פפא לעדים, אֲנָא רַמָּאָה אֲנָא – וכי אני רמאי, אָמְרוּ לֵיהּ העדים, אֲנַן לַאו רַמַּאי אַתְּ קָאַמְרִינַן – אנו התכוונו לומר שאינך רמאי. אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא, מִסְתַּבְרָא שזו היתה כוונת העדים מתחילה, שהרי לֹא מַיְיתֵי אִינִישׁ חוּבְתָא לְנַפְשֵׁיהּ – אין אדם מביא עדים שיעידו לחובתו בבית דין, ולכן אין כאן את הכלל (כתובות יח:) ש'כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד', ויכולים העדים לחזור בהם:

משנה

משנה זו עוסקת במוצא בעלי חיים שאבדו לבעליהם, ומבארת כיצד יש לנהוג בענין הוצאות הטיפול בהם: כָּל אבידה שהיא דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה מלאכה וְאוֹכֵל, ואפשר להאכילו על ידי שכר פעולתו, כגון שור וחמור שהמוצא יכול להאכילם במעות שמקבל עבור עבודתם, יַעֲשֶׂה וְיֹאכַל – ישכור את הבהמה או ישכירנה לאחרים, ובמעות השכירות יאכילה, ולא ימכור אותה ויחזיר לבעליה את המעות, כיון שנח לו לאדם בבהמתו שמכירה אותו ורגילה לעשות את רצונו. וְדָבָר שֶׁאֵין עוֹשֶׂה וְאוֹכֵל, כלומר בעלי חיים שאי אפשר להאכילם את שכר פעולתם, כגון אווזים ותרנגולים, יִמָּכֵר וישיב לבעליו את המעות. שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כב ב) 'וַהֲשֵׁבֹתוֹ לוֹ', ומפרשים חכמים, רְאֵה הֵיאַךְ תְּשֵׁיבֶנּוּ לוֹ, כלומר, השתדל להשיב לבעלים את אבידתו או את תמורתה, אבל אם מצאת בעל חי שאינו עושה ואוכל, אל תאכילהו ותגבה אחר כך מבעליו את מחצית דמיו תמורת האכלתו.

המשנה מבארת בדבר שאינו עושה ואוכל ומכרו המוצא, כיצד ינהג במעות שקיבל: מַה יַּעֲשֶׂה בַּדָּמִים, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן המוצא, וּלְפִיכָךְ אם אָבְדוּ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן, ועליו לשלם לבעל האבידה את הדמים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, וּלְפִיכָךְ אם אָבְדוּ אֵין חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן:

גמרא

שנינו במשנה שדבר שעושה ואוכל לא ימכרנו אלא יעשה ויאכל. הגמרא דנה כמה זמן הוא צריך לטפל באבידה. שואלת הגמרא: וְכִי לְעוֹלָם צריך המוצא לטפל בבעלי חיים שמצא. משיבה הגמרא: אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל, המוצא צריך לטפל בהם עַד שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, ואחר כך רשאי למוכרם, ואת הדמים ישיב

המשך בעמוד רסב

לבעלים. תַּנְיָא נַמִּי הָכִי – וכן שנינו בברייתא, כָּל דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה וְאוֹכֵל פְּרָה וָחָמוֹר, מְטַפֵּל בָּהֶן עַד שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ, מִכָּאן וְאֵילָךְ שָׁם את דְּמֵיהֶן ומוכרם, וּמְנִיחָן את המעות אצלו. עֲגָלִים וְסָיָחִין שאינם עושים מלאכה, מְטַפֵּל בָּהֶן שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, מִכָּאן וְאֵילָךְ שָׁם דְּמֵיהֶן ומוכרם וּמְנִיחָן. אֲוָזִין וְתַרְנְגוֹלִין זכרים שאינם מטילים ביצים, מְטַפֵּל בָּהֶם שְׁלֹשִׁים יוֹם, מִכָּאן וְאֵילָךְ שָׁם דְּמֵיהֶן ומוכרם, וּמְנִיחָן.

אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק, תַּרְנְגוֹלֶת המטילה ביצים דינה כְּבְהֵמָה גַּסָּה, שעושה ואוכלת וצריך לטפל בה שנים עשר חודש, שהרי יכול להאכילה את דמי הביצים. תַּנְיָא נַמִּי הָכִי – וכן שנינו בברייתא, תַּרְנְגוֹלֶת וּבְהֵמָה גַּסָּה מְטַפֵּל בָּהֶן שְׁנֵים עָשָׂר חוֹדֶשׁ, מִכָּאן וְאֵילָךְ שָׁם דְּמֵיהֶן וּמְנִיחָן. עֲגָלִים וְסָיָחִין מְטַפֵּל בָּהֶן שְׁלֹשִׁים יוֹם, מִכָּאן וְאֵילָךְ שָׁם דְּמֵיהֶן וּמְנִיחָן. אֲוָזִין וְתַרְנְגוֹלִין וְכָל דָּבָר שֶׁשִּׁיפּוּלוֹ מְרוּבֶּה מִשִּׁכָּרוֹ, מְטַפֵּל בָּהֶן שְׁלֹשָׁה יָמִים, מִכָּאן וְאֵילָךְ שָׁם דְּמֵיהֶן וּמְנִיחָן.

הגמרא מקשה סתירה בין שתי הברייתות: קָשְׁיָא מהברייתא הראשונה שעֲגָלִים וְסָיָחִין מטפל בהם שלשה חדשים, אֲבָל עֲגָלִים וְסָיָחִין – על הברייתא השניה שמטפל בהם שלושים יום. וכן קשה מהברייתא הראשונה שאֲוָזִין וְתַרְנְגוֹלִין מטפל בהם שלשים יום, אֲבָל אֲוָזִין וְתַרְנְגוֹלִין – על הברייתא השניה שמטפל בהם שלושה ימים. מתרצת הגמרא: עֲגָלִים וְסָיָחִין אֲבָל עֲגָלִים וְסָיָחִין לֹא קָשְׁיָא, הָא דְּרַבָּעֵי – הברייתא שצריך לטפל בהם שלושה חדשים עוסקת במקרה שיש מקום מרעה ובתקופה שהדשאים גדילים, שאין טירחה בטיפולם והוצאות הטיפול אינן מרובות. וְהָא דְּפַטְּמָא – והברייתא שמטפל בהם שלושים יום, עוסקת במקרה שאין מרעה לרעות אותם, ועליו להאכילם ממה שבביתו וטיפולם מרובה ויקר. וכן אֲוָזִין וְתַרְנְגוֹלִין אֲבָל אֲוָזִין וְתַרְנְגוֹלִין נַמִּי לֹא קָשְׁיָא, הָא בְּרַבְרְבֵי – הברייתא שמטפל בהם שלושה ימים עוסקת בגדולים שאוכלים הרבה וההוצאות מרובות, וְהָא בְּזוּטְרֵי – והברייתא שצריך לטפל בהם שלושים יום עוסקת באווזים ותרנגולים קטנים שהוצאות הטיפול בהם אינן מרובות:

שנינו במשנה: וְשֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה וְאוֹכֵל ימכר:

תָּנוּ רַבָּנָן, נאמר בתורה (דברים כב ב) וַהֲשֵׁבֹתוֹ לוֹ, ופירשו חכמים, רְאֵה הֵיאַךְ תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ – השתדל להשיב את האבידה כראוי, שֶׁלֹּא יַאֲכִיל עֶגֶל לַעֲגָלִים – שלא ימכור עגל אחד כדי להאכיל בדמיו עגלים אחרים, וְלֹא סָיַח לִסְיָחִין, ולא אֲוָזָא לַאֲוָזִין וְלֹא תַּרְנְגוֹל לְתַרְנְגוֹלִין:

שנינו במשנה: מַה יֶּהֱא בַּדָּמִים, רַבִּי מַרְפּוּן אוֹמֵר יִשְׁתַּמֵּשׁ וְכוּ' לפיכך אם אבדו חייב באחריותן, רבי עקיבא אומר לא ישתמש בהן, לפיכך אם אבדו אין חייב באחריותן:

מדייקת הגמרא: עַד כָּאן לֹא פְּלִיגִי – לא נחלקו רבי עקיבא ורבי טרפון בענין אחריותו של המוצא לאבידה,